

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Obchodná akadémia Liptovský Mikuláš
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy na Obchodnej akadémii Liptovský Mikuláš
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AGY1
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	4. 5. 2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	OALM
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Janka Klepáčová
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.oalm.edupage.org

11. Manažérske zhrnutie:

Na stretnutí Klubu čitateľskej gramotnosti sme sa zaoberali aktivitami po prečítaní umeleckého veršovaného textu – poézie.

Zamerali sme sa na aktivity, ktoré môžeme realizovať po prečítaní básne, t.j. na záverečnú analýzu umeleckého básnického textu ako celku. Pozornosť sme sústredili na aktiváciu poznatkov z literárnej teórie o básnických prostriedkoch a motívoch v poézii, o literárnych žánroch a ich znakoch, o formálnom usporiadaní veršov a strof. Pozornosť sme venovali celkovému vyzneniu básne a jej myšlienkovému posolstvu, tiež aktuálnosti jej myšlienok. Zamerali sme sa na rozličné metódy a formy práce s básnickým textom a navrhli sme tvorivé úlohy ako pomôcku pre učiteľa.

Pozornosť sme venovali aj nástrojom na overenie porozumenia textu, ako sú testové otázky a úlohy. Efektívnou metódou je kladenie otázok samotnými žiakmi. Dôležité sú aj metódy spracovania informácií z textu. Vytvorenie súhrnu textu žiakom tvorí dôležitú záverečnú fázu aktivít na porozumenie textu. Po prečítaní a zaznamenaní textu nasleduje reflexia.

V ďalšej časti čítelia analyzovali vybrané umelecké básnické texty z literárnych čítaniek a diskutovali o úlohách, ktoré by boli vhodné po ich prečítaní. Vytvorili úlohy k vybraným básnickým textom.

V závere stretnutia boli navrhnuté odporúčania pre prácu žiakov s umeleckým básnickým textom s dôrazom na aktivity po prečítaní celého textu.

Kľúčové slová:

umelecký text, básnický text, veršovaný text, poézia, , analýza umeleckých textov, aktivity po prečítaní umeleckého veršovaného textu, básnické prostriedky, tvorivé úlohy, povinná literatúra, testové otázky a úlohy, reflexia

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Program stretnutia:

1. Príklad dobrej praxe
2. Výmena skúseností a analýza aktivít pred čítaním umeleckého veršovaného textu
3. Tvorba úloh k aktivitám

1. Príklad dobrej praxe

V úvode stretnutia ako príklad dobrej praxe Mgr. Janka Klepáčová, vyučujúca SJL, zdokumentovala svoje skúsenosti z hodiny literatúry, na ktorej pracovala s umeleckým veršovaným textom. Mgr. Klepáčová analyzovala svoju hodinu, keď so žiakmi 2. ročníka čítali, porovnávali a analyzovali básne Ivana Kraska Topole, Zmráka sa..., Len Tebe.

Využila pri tom nasledovné aktivity po prečítaní básní:

- Krátke čitateľské hodnotenie so zameraním na pocity, ktoré v žiakoch básne vyvolali, posúdenie zrozumiteľnosti veršov
- Pokus o interpretáciu vybranej básne
- Skupinová práca – interpretácia vybranej básne
- Syntaktický rozbor refrénu básní, aké vety z hľadiska modálnosti prevažujú, čo je ich cieľom, aká je funkcia pomlčiek a neukončených viet
- Vyhľadávanie umeleckých prostriedkov v texte, ich určovanie, vysvetlenie zmyslu
- Vyhľadávanie symbolov v básni a pokus o ich interpretáciu a vysvetlenie
- Vyhľadávanie hlavných motívov – akými slovnými druhmi sú vyjadrené, s akými pocitmi sa spájajú, vyjadrenie neurčitosti v texte
- Pozorovanie farebnosti v básňach – odtiene, hra farieb, svetiel, tieňov, aké farby prevažujú
- Vyhľadávanie súvisu obrazov prírody s náladou básní a pocitmi lyrického subjektu – v ktorých umeleckých prostriedkoch sa vyskytujú prírodné javy, aká je ich funkcia
- Charakteristika aktuálneho citového stavu lyrického hrdinu (dvoma slovami, jednou vetou...)
- Súvis medzi názvom básne a jej textom, jednotlivé motívy v básni vo vzťahu k nadpisu
- Porovnávanie jednotlivých básní
- Zhodnotenie, aký druh lyriky využíva autor, podloženie argumentmi

2. Výmena skúseností a analýza aktivít po prečítaní textu

Vyučujúci sa zhodli, že po prečítaní textu sa žiak pokúša o celkové pochopenie významu básne, vyjadruje svoje pocity, nálady, prvý dojem. Úzko to súvisí s jeho úrovňou čítania s porozumením. Porozumenie básni býva veľmi subjektívne, učíme žiakov vyjadriť vlastný názor a argumentovať v jeho prospech.

Rozšíreným nástrojom na overenie porozumenia textu sú testové otázky a úlohy. Testové položky využívajú rôzne typy úloh (produkčné, doplnovacie, polytomické, priraďovacie a pod.) Zadanie testovej položky by malo byť sformulované jasne, otázka nesmie byť dvojznačná a nemala by obsahovať nápovedný signál.

Porozumenie textu odhaľujú aj otázky učiteľa k textu, ktorými vedie žiakov k analýze, interpretácii a reflexii nad textom. Tu je dôležité poznamenať, že učiteľ by mal klásť v prevažnej miere tzv. divergentné otázky, ktoré podporujú rozvoj kritického myslenia a smerujú pod povrch textu. (Napríklad Prečo...? Ako vysvetľuješ...? Aký je postoj autora...? Akú funkciu má...?)

Efektívnou metódou je kladenie otázok samotnými žiakmi. Je to aktívnejšia úloha ako pri odpovedaní. Pri kladení otázky musí žiak predvídať možné odpovede, takže pracuje na dvoch úrovniach. Pritom je tiež podstatné, aby žiak vedel položiť podnetnú otázku, otázku do diskusie, otázku zameranú na odhaľovanie súvislostí a hodnotenie.

Dôležité sú aj metódy spracovania informácií z textu. K nim patrí vyhľadávanie kľúčových informácií. Žiak musí zvažovať, ktorá informácia je nositeľom signifikantného významu v súvislosti s témou textu a ktorá je len podporná. Triedenie informácií, kategorizovanie, hľadanie vzťahov medzi nimi a ich ďalšie využitie, to sú kľúčové kompetencie, ktoré potrebuje žiak rozvíjať v dnešnej informačnej spoločnosti, ktorá sa vyznačuje explóziou informácií.

Vytvorenie súhrnu textu žiakom tvorí dôležitú záverečnú fázu aktivít na porozumenie textu. Žiak vytvára revidovanú verziu pôvodného textu. Dominantnou myšlienkovou operáciou je syntéza, žiak nemôže ostať len pri identifikovaní prvkov v texte, pracuje s celým textom. Musí zahustiť obsah textu, vybrať najdôležitejšie informácie vzhľadom na tému textu, zámer autora, cieľ čítania. Súhrn textu môže poslúžiť na zapamätanie si učiva, neskoršie na opakovanie. Záznam z textu sa dá urobiť v rôznej forme – pojmová mapa, tabuľka, schéma, konspekt, osnova, anotácia.

Po prečítaní a zaznamenaní textu nasleduje reflexia. Čitateľ hodnotí obsahovú a formálnu stránku textu, posudzuje presvedčivosť autorského stvárnenia. Tieto ciele vyžadujú, aby žiak hľadal podvrchom textu. Ak je žiak schopný prečítať text kriticky, je schopný tiež o ňom kriticky uvažovať, t. j. reflektovať hodnovernosť toho, čo čítal s ohľadom na svoje doterajšie vedomosti o svete.

3. Tvorba úloh k aktivitám

V ďalšej časti sme rozoberali básne a tvorili úlohy, ktoré by sme mohli využiť po ich prečítaní:

a) Vojtech Mihálik – Stará láska

- Porovnať uvedenú báseň s inými ľúbostnými básňami (Sládkovič – Marína, Kollár – Slávy dcéra a pod.)
- Analýza motívov a témy básne
- Charakteristika lyrického subjektu
- Vysvetlenie podstaty a funkcie symbolov a metafor v básni
- Charakteristika sonetu z hľadiska vonkajšej kompozície, rýmová schéma, aplikácia v básni
- Princíp a funkcia básnického protikladu v básni
- Princíp a funkcia básnického prívlastku, príklady v básni
- Porovnanie spoločenskej a ľúbostnej lyriky

b) Charles Baudelaire - Mrcina

- Pozorovanie slovnej zásoby v uvedenej básni z hľadiska expresívnosti, súvis s témou básne (mrcina, prašivina, žena nehanebná, hnilobný puch brucha a pod.)
- Výrazné obrazy a myšlienky v básni – Pobúrila? Znechutila? Šokovala? Zaujala?
- Chápanie krásy u autora
- Vyhľadať verš, ktorý vystihuje hlavnú myšlienku básne
- Pozorovanie vetnej stavby v uvedených básňach z hľadiska zloženia a členitosti viet, súvis s témou básne

- Porovnať uvedenú báseň s inými ľúbostnými básňami (Sládkovič – Marína, Kollár – Slávy dcéra, Mihálik – Stará láska...)
- Analýza motívov a témy básne
- Charakteristika lyrického subjektu
- Vysvetlenie podstaty a funkcie symbolov a metafor v básni
- Vypísanie básnických prívlastkov z básne
- Princíp a funkcia básnického protikladu v básni
- V čom autor prekračuje umelecké zvyklosti

13. Závěry a odporúčania:

Vyučujúci konštatovali, že žiaci čítajú básnické texty veľmi málo, väčšinou len na hodinách literatúry. Po prečítaní básne je potrebné viesť žiakov k pokusom o interpretáciu textov, k ich pochopeniu pomocou symbolov a básnických obrazov, diskutovať, argumentovať a svoje tvrdenia dokladať citovaním vhodných veršov.

Rozšíreným nástrojom na overenie porozumenia textu sú testové otázky a úlohy. Efektívnou metódou je kladenie otázok samotnými žiakmi. Dôležité sú aj metódy spracovania informácií z textu. Vytvorenie súhrnu textu žiakom tvorí dôležitú záverečnú fázu aktivít na porozumenie textu. Po prečítaní a zaznamenaní textu nasleduje reflexia. Žiak hodnotí obsahovú a formálnu stránku textu, posudzuje presvedčivosť autorského stvárnenia. Tieto ciele vyžadujú, aby žiak hľadal pod povrchom textu. Ak je žiak schopný prečítať text kriticky, je schopný tiež o ňom kriticky uvažovať a interpretovať ho.

Aktivita po prečítaní básnického textu treba voliť s ohľadom na predchádzajúce skúsenosti žiaka a prepojiť ich aj s pocitmi, náladami a myšlienkami, ktoré uvedené texty v žiakoch aktuálne vyvolávajú, prípadne ich prepájať so spoločenskou situáciou alebo aktuálnou situáciou žiaka.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Janka Klepáčová
15. Dátum	4. 5. 2022
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Jana Gajdošová
18. Dátum	4. 5. 2022
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu